

# PORADNIK BIBLIOTEKARZA

Nr 3

Marzec — 1951

Rok III

*Zofia Rodziewicz*

## NOWA SYTUACJA BIBLIOTEK ZWIĄZKÓW ZAWODOWYCH

Poważnym krokiem naprzód w kierunku zapewnienia bibliotekom warunków rozwoju jest uchwała Sekretariatu Centralnej Rady Związków Zawodowych powzięta dziesiątego stycznia bieżącego roku.

Uchwała, wraz z instrukcją która wprowadza ją w życie, określa zadania bibliotek, charakter ich księgozbiorów, daje wytyczne w zakresie organizowania sieci bibliotecznej tj. bibliotek stałych, central księgozbioru ruchomego i punktów bibliotecznych oraz wytyczne do pracy z czytelnikiem. Ponadto uchwała ustala normy zatrudniania i opłacania bibliotekarzy większych bibliotek, dając im możliwości awansu w miarę zdobywania kwalifikacji.

Uchwała ta otwiera przed bibliotekami związków zawodowych nowe perspektywy i nowe możliwości rozwoju. Bibliotekarzom, poza ustaleniem ich pozycji, zapewnia ona możliwości szkolenia i doskonalenia się zawodowego na kursach bibliotecznych różnego typu, prowadzonych we własnym zakresie przez C. R. Z. Z., bądź przez zapewnienie im miejsc na kursach w Państwowym Ośrodku Kształcenia Bibliotekarzy w Jarocinie.

Oto wyjątek z uchwały, określający zadania bibliotek związkowych i nadający kierunek zarówno wszystkim formom organizacyjnym jak i pracy z czytelnikiem:

„W okresie walki o realizację 6-letniego Planu budowy podstaw socjalizmu w Polsce Ludowej przed bibliotekami związków zawodowych stoi bardzo ważne zadanie upowszechnienia zagadnień, wiążących się z celami i zadaniami tego Planu jak: upowszechnienie

czytelnictwa książek i czasopism związanych z produkcją, doskonaleniem zawodowym oraz z nowymi socjalistycznymi metodami pracy i podniesienie poprzez czytelnictwo ogólnej oświaty i kultury.

Czytelnictwo winno odegrać właściwą rolę, jako czynnik kształtujący i utrwalający światopogląd marksistowski i uświadomienie społeczno - polityczne, jako podstawa samokształcenia zawodowego i ogólnego, jako ważna pomoc w pracach racjonalizatorów, nowatorów i przodowników pracy. Propaganda czytelnictwa winna współdziałać w realizacji wychowania politycznego i planów produkcyjnych oraz stałego podnoszenia ogólnego poziomu oświatowego i kulturalnego mas pracowniczych“.

Dla realizacji tych zadań związki zawodowe organizują planową sieć biblioteczną, która zagwarantuje należyte rozproszczenie książek i czasopism. Ogniwa międzyzwiązkowe tj. wojewódzkie i powiatowe domy kultury oraz O. R. Z. Z.-y prowadzić będą biblioteki o charakterze międzybranżowym, poszczególne zaś związki branżowe organizować będą swoje biblioteki w myśl zasady: biblioteki stałe tylko w dużych zakładach pracy (zatrudniających powyżej 1.000 ludzi i 300 na wsi), punkty biblioteczne obsługiwane księgozbiorem ruchomym we wszystkich mniejszych zakładach. Centrale księgozbioru ruchomego organizuje się jako samoistne jednostki przy okręgowych ogniwach związkowych, bądź jako oddziały przy bibliotekach stałych.

Księgozbiór bibliotek przeznaczonych do ogólnego użytku związkowców i ich rodzin winien posiadać charakter oświatowy. Beletrystyka łącznie z literaturą dla dzieci nie powinna przekraczać pięćdziesięciu procent ogółu księgozbioru. Pozostałe książki o charakterze popularno-naukowym winny uwzględnić w pierwszym rzędzie literaturę marksistowską i zawodową oraz literaturę omawiającą zagadnienia związane z realizacją Planu 6-letniego.

Biblioteki związkowe ściśle związane z zakładem pracy i robotnikiem mają poważną rolę do spełnienia i niewątpliwie w tych nowych, pomyślnych warunkach spełnią ją należycie, — bibliotekarze zaś z pewnością potrafią udowodnić, że uchwalenie etatów bibliotekarskich było w pełni uzasadnione.

## MECHANIZACJA ROLNICTWA

Plan Sześcioletni stawia przed rolnictwem zadanie zwiększenia produkcji o 500% w stosunku do 1949 roku. Jest to bardzo poważne zadanie, które może być zrealizowane jedynie przy zapewnieniu rolnictwu odpowiednich do tego środków.

Jednym z zasadniczych warunków jest wprowadzenie maszyn do rolnictwa i dlatego też Plan 6-letni przewiduje dostarczenie przez przemysł w okresie 1950 — 1955 r. — 18.700 traktorów oraz maszyn w takich ilościach, że wyposażenie rolnictwa w tym okresie przekroczy obecny poziom o 2700%. Ponad to przemysł krajowy rozpocznie produkcję nowoczesnych maszyn rolniczych.

Dla zobrazowania jak wzrosną możliwości produkcyjne naszego przemysłu, weźmy przykładowo 1955 rok. W roku tym przemysł wyprodukuje 11.000 sztuk traktorów, 750 kombajnów zbożowych, 14.300 pługów traktorowych, 5.000 sztuk siewników traktorowych, 5.600 sztuk snopowiązałek, 6.000 sztuk młocarni motorowych i wiele innych jeszcze maszyn i narzędzi.

Dla stworzenia warunków do objęcia poważnej części gospodarstw rolnych przez socjalistyczną spółdzielczość rolniczą, Plan 6-letni przewiduje organizację 850 Państwowych Ośrodków Maszynowych zaopatrzonych w 35.890 traktorów,

Należyty rozwój mechanizacji rolnictwa zależy nie tylko od ilości i jakości samego sprzętu, ale także od organizacji samego rolnictwa, użytkowania maszyn rolniczych, umiejętności doboru odpowiednich narzędzi i maszyn oraz od umiejętnego posługiwania się nimi.

Postępująca mechanizacja naszego rolnictwa wymaga stałego i szybkiego podnoszenia kwalifikacji w tej dziedzinie zarówno pracowników P. G. R., P. O. M., Państwowej Służby Rolniczej jak i ogółu rolników praktyków. Z uwagi na przyszłe nasze kadry, konieczne jest również zainteresowanie tą dziedziną naszej młodzieży.

Poza odpowiednimi szkołami, kursami, instruktażem itp., dużą rolę może i musi tu odegrać lektura fachowej literatury z tej dziedziny, gdyż w ten sposób możemy bardzo szeroko oddziaływać na

podniesienie kwalifikacji pracowników rolnych jak i na spopularyzowanie wśród młodzieży zagadnienia mechanizacji rolnictwa.

Państwowy Instytut Wydawnictw Rolniczych w Warszawie (obecnie przekształcony w Państwowe Wydawnictwo Rolnicze i Leśne) wydał cały szereg książek z tej dziedziny różnych autorów oraz na różnym poziomie. To też każdy czytelnik, zależnie od swego przygotowania znajdzie właściwą dla siebie książkę z tego zakresu. Wśród wydanych pozycji na czoło wysuwają się prace dr. inż. Czesława Kanafojskiego — profesora Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego oraz Dyrektora Państwowego Instytutu Mechanizacji i Elektryfikacji Rolnictwa, który w roku ubiegłym za zasługi w rozwoju nauki polskiej otrzymał Nagrodę Naukową I stopnia w dziale nagród rolniczo-leśnych.

KANAFOJSKI CZESŁAW. *Siew maszynowy*. Wyd. 4. W-wa 1949 PIWR s. 48 rys. 41.

Bardzo przystępnie ujęta broszura zaznajamia czytelnika z zasadniczymi rodzajami siewników, a więc: zbożowymi, nawozowymi oraz do wysiewu traw i koniczyn. Obok opisu budowy autor podaje sposoby nastawiania siewników, obsługi w czasie siewu oraz ich konserwacji. Mimo szczupłych rozmiarów broszury, materiał w niej zawarty w sposób dostateczny przygotowuje czytelnika do posługiwania się siewnikami w praktyce. Książka ta zasługuje na jak najszersze rozpowszechnienie jej wśród czytelników wiejskich.

KANAFOJSKI CZESŁAW. *Ciągnik rolniczy (traktor)*. Wyd. 3 W-wa 1950 PIWR s. 79 rys. 26.

Dzięki tej broszurze czytelnik ma możliwość zdobycia najważniejszych wiadomości o rodzajach ciągników, ogólnych zasadach ich budowy, działania i konserwacji. Szczególnie uwzględnione są silniki, uruchomienie ich i usuwanie usterek.

KANAFOJSKI CZESŁAW, KONOWROCKI A., MARTINI Z. *Narzędzia i maszyny rolnicze*. W-wa 1949 PIWR s. 205.

Przystępnie opracowany podręcznik, zaznajamia z budową, działaniem i eksploatacją narzędzi i maszyn używanych w rolnictwie, a więc: uprawowych, siewnych, żniwnych, omlotowych, czyszczących, napędowych (silniki, ciągniki) itp. Autorzy pisząc podręcznik myśleli przede wszystkim o dostarczeniu wiadomości z tego zakresu kie-

rownikom i instruktorom POM i kierownikom państwowych gospodarstw rolnych.

DOSKOCZ ANDRZEJ i MATUSZ KAZIMIERZ. *Kombajny zbożowe*. W-wa 1950 PIWR s. 71 rys. 35.

Autorzy zapoznają czytelnika w ogólnych zarysach z budową, zasadami działania oraz wykorzystaniem nowoczesnej, uniwersalnej maszyny żniwno - omlotowej: kombajna. Opierają się oni na fachowej literaturze radzieckiej oraz na dotychczasowych doświadczeniach PGR-ów. W pracy niniejszej uwzględnione zostały kombajny produkcji radzieckiej: Staliniac — 6 (S-6), samobieżny kombajn Staliniac — 4 (S-4) oraz kombajn Claas, produkcji niemieckiej.

WÓJCICKI MICHAŁ. *Orka ciągnikiem*. W-wa 1950 PIWR s. 112.

Ciekawie ujęta książka poza opisem pługów ciągnikowych, ich pielęgnacji i remontu oraz sposobów wykonania orki, daje możliwość kierowcy ciągnika zorientowania się w powstawaniu i właściwościach gleb, które przypadną mu do uprawy. Tym samym uczy ona podchodzenia z większym zrozumieniem do wykonywanej pracy.

WÓJCICKI MICHAŁ. *Żniwiarka*. W-wa 1949 PIWR s. 45 rys. 33.

Zaopatrzona wieloma rysunkami broszura zawiera najważniejsze wiadomości o żniwiarkach w ogóle, z uwzględnieniem jednak charakterystycznych szczegółów budowy żniwiarek polskiej produkcji z Płocka. Omawia kolejno budowę żniwiarki i jej działanie, napęd, pomost, grabie (ich działanie i regulację) oraz pracę i obsługę żniwiarki.

Poniżej podajemy omówienie dwóch książek przeznaczonych zasadniczo dla młodzieży wyższych szkół rolniczych nie mniej mogą z nich korzystać praktycy posiadający odpowiednie przygotowanie.

KANAFOJSKI CZESŁAW. *Maszynoznawstwo rolnicze*, część I. *Narzędzia rolnicze*, wyd. 2 W-wa 1950 PIWR s. 219 rys. 277.

Pierwsza część szczegółowego podręcznika maszynoznawstwa rolniczego, który ze względu na obszerny materiał wymaga dużo czasu na opracowanie i wydanie, wychodzi w odrębnych 8 częściach. W części pierwszej autor omówił podstawowe narzędzia rolnicze, a więc: pługi, brony, wały itp., a ponad to podał zasady mechanicznej uprawy roli, opierając się na osiągnięciach nauki światowej — w szczególności radzieckiej — oraz na własnych doświadczeniach.

KANAFOJSKI CZESŁAW. *Maszynoznawstwo rolnicze*. Część II. *Silniki i ciągniki rolnicze*. W-wa 1950 PIWR s. 214 rys. 177.

Drugi tom podręcznika omawia silniki i ciągniki zarówno mechaniczne jak i żywe używane w rolnictwie. Autor kładzie główny nacisk na budowę, działanie i użytkowanie silników spalinowych i nowoczesnych ciągników, które odgrywają zasadniczą rolę przy unowocześnianiu naszego rolnictwa. Podręcznik nie obejmuje budowy i działania silników elektrycznych.

*Jadwiga Filipkowska - Szemplińska.*

## ZEBRANIA SPRAWOZDAWCZE BIBLIOTEK

Jedną z form pracy o dużej wartości pedagogicznej jest zebranie czytelników, na którym bibliotekarz składa sprawozdanie z działalności biblioteki, czytelnicy zaś wypowiadają swe dezyderaty, mówią o potrzebach i oceniają działalność biblioteki. Dzięki tym zebraniom bibliotekarz zbliża się do czytelników, lepiej poznaje ich potrzeby, czytelnicy zaś zapoznają się z warunkami pracy biblioteki i z jej potrzebami. Zebrania takie ułatwiają również uaktywnienie czytelników i wciągnięcie ich do prac pomocniczych w bibliotece.

O z e b r a n i a c h s p r a w o z d a w c z y c h znajdujemy obszerną wzmiankę w Nr 11 czasopisma radzieckiego „Bibliotekarz“ w artykule Starodubskiej i Sprincson. Omawiane w niej sprawy są bardzo aktualne dla polskich bibliotekarzy, którzy gdzieś już próbują wprowadzać w życie tę formę kontaktu z czytelnikiem.

W Związku Radzieckim zebrania sprawozdawcze bibliotek rozposzechnione są bardzo szeroko, szczególnie w bibliotekach miejskich w Moskwie. Przygotowuje się je bardzo starannie w ciągu półtora lub dwóch miesięcy. Czytelnicy są zawiadamiani o zebraniu za pomocą ogłoszeń, zaproszeń i ustnych informacji. Czasami przeprowadza się przed takimi zebraniem specjalne ankiety wśród czytelników. Przytaczamy najbardziej istotne zapytania z tych ankiet: 1) Czy odpowiada wam księgozbiór biblioteki i czy jest dostateczna ilość egzemplarzy książek najbardziej pożądanых? 2) Czy korzystacie z katalogów i wystaw bibliotecznych i w jakiej mierze pomagają wam one w wyborze książek? 3) Jaką pomoc chcielibyście otrzymać w zakresie kierowania waszym czytelnictwem? 4) Czy bierzecie udział w zebraniach sprawozdawczych i konsultacjach organizowanych

przez biblioteki i czy zadawalnia was ich treść? 5) Czy bierzecie udział w dyskusjach o książkach i jakie utwory chcielibyście omawiać na konferencjach czytelników? 6) Jakie są wasze wnioski w sprawie ulepszenia pracy czytelnicy, wypożyczalni, bibliotek ruchomych? 7) Czy możecie wziąć udział w pracy biblioteki i w jakim zakresie?

Centralna Biblioteka Miejska im. Niekrasowa w Moskwie zebrała przed zebraniem sprawozdawczym ponad 600 odpowiedzi na ankietę i materiał ten został wykorzystany przez dyrektora biblioteki przy opracowaniu sprawozdania z działalności biblioteki.

W okresie sprawozdawczym, przed zebraniem, celem zapoznania czytelników z pracą biblioteki, organizuje się wystawy obrazujące działalność biblioteki za pomocą ilustracji, wykresów, fotografii. Niektóre biblioteki wydają w tym celu specjalne biuletyny.

Porządek dzienny zebrania sprawozdawczego naogół jest następujący :

1. Sprawozdanie kierownika biblioteki.
2. Dyskusja nad sprawozdaniem.
3. Wybór rady czytelników.

Zwykle zebrania bywają bardzo ożywione i kierownik biblioteki odpowiada na wiele pytań stawianych przez czytelników. Przy omawianiu sprawozdań czytelnicy wysuwają cały szereg wniosków np.: w sprawie usprawnienia pracy, zmiany godzin otwarcia biblioteki, opracowania dodatkowych zestawień bibliograficznych, wywieszania informacji o napływających nowościach książkowych, zwiększenia oświetlenia w czytelni, polepszenia wentylacji. Zjawiają się pomysły zmierzające do zwiększenia liczby czytelników w bibliotece i podniesienia wartości pracy placówki. Czytelnicy czasami skarżą się, że nie mogą otrzymać książek bardzo im potrzebnych, które znajdują się w bibliotece w zbyt małej ilości egzemplarzy. Wpływają wnioski o skrócenie terminu wypożyczania książek w wypadkach trudności w uzyskaniu potrzebnej ilości egzemplarzy. Wielu czytelników mówi z wdzięcznością o pomocy biblioteki w zakresie doboru książek i sposobu korzystania z nich.

Rady czytelników, wybrane na zebraniu, pozwalają wciągnąć do aktywnej pracy w bibliotece bardziej wyrobionych czytelników. Członkowie rady przychodzą z pomocą bibliotece przy konsultacjach,

wystawach, oprawie książek, przy ściąganiu od czytelników zaległych książek. Pomoc członków rady może być bardzo różnaita w zależności od potrzeb biblioteki. Może ona wyrażać się również w propagandzie książek i samej biblioteki.

Stworzenie rad czytelników jest wyższą formą ich uaktywnienia. U nas przejawia się to w wyróżnianiu przodowników czytelnictwa, którzy biorą czynny udział w pracach biblioteki. Nie są jednak wybierani przez zebranie i nie tworzą zorganizowanej grupy. Forma ta znajduje coraz szersze zastosowanie.

\* \* \*

### *Od Redakcji!*

Redakcja prosi o nadsyłanie materiałów o zebraniach sprawozdawczych z czytelnikami i o podzielenie się swymi doświadczeniami w tym zakresie.

## DOBRA NOWINA

- Jak należy katalogować książkę o 4-ch autorach?
- Jakie potrzebne są odsyłacze do książki?
- Do jakiego działu zaliczyć książkę?

Tego rodzaju pytania często słyszymy na kursach bibliotekarskich, takie wątpliwości męczą bibliotekarzy, zajmując im czas, który powinni poświęcić przede wszystkim czytelnikom. I, powiedzmy sobie szczerze, czy nasze katalogi są dobrze opracowane? czy kartki katalogowe są dokładnie i wyraźnie wypełniane?

W wielu wypadkach bibliotekarze nie mogą sobie poradzić z tą sprawą, opracowanie kart katalogowych nie jest należyte ani dokładne, a czytelnik nie znajduje w nich potrzebnych informacji. A przy tym, ile wysiłku, energii i czasu poświęcić trzeba, aby zdobyć sztukę katalogowania! Ile pieniędzy kosztuje szkolenie bibliotekarzy w tym zakresie, ile czasu zajmuje ono w programach licznych kursów bibliotekarskich, na przykład dla bibliotekarzy gminnych czy związkowych.

Obliczmy sobie ile czasu zajęłoby katalogowanie książek, które otrzymają same tylko biblioteki powszechne w 1951 roku. Planowany wzrost ich księgozbiorów w tym roku wyniesie 1.482.000 nowych książek. Licząc po 8½ minuty na opracowanie karty głównej wraz z odsyłaczami do jednego tylko katalogu alfabetycznego, otrzymamy 12.597.000 minut pracy czyli 210.000 godzin, a 30.000 dni pracy



łącznie dla 4-ch tysięcy bibliotekarzy! Koszta zaś opracowania wyniosłyby około 1.800.000 zł (w nowej walucie).

Z obliczeń tych wniosek jest prosty i wysunięty był już kilka lat temu: należy karty katalogowe drukować centralnie i rozprowadzać je równocześnie z książkami.

Tak nakazuje dobrze pojęta oszczędność, do której winniśmy dążyć w Polsce Ludowej, tak wskazuje przykład Związku Radzieckiego.

Rok 1951 przynosi nam właśnie wykonanie tej słusznej racjonalizacji. Biblioteka Narodowa przystąpiła już do centralnego druku kart katalogowych, począwszy od wydawnictw tego roku. Narazie drukuje się karty dla książek, które rozpowszechniane są masowo w większej ilości egzemplarzy. Rozprowadzać ma je Dom Książki i karty te będą do nabycia w tych oddziałach Domu Książki, które rozprowadzają druki biblioteczne. Biblioteki powszechne otrzymujące książki z centralnego zakupu, będą otrzymywały także karty katalogowe.

Oczywiście narazie nie odciążą to bibliotekarzy całkowicie od katalogowania, gdyż będą oni mieli do czynienia z wydawnictwami z lat poprzednich. W każdym razie centralny druk kart katalogowych pozwoli na znaczne zwiększenie czasu poświęcanego przez bibliotekarza na prace z czytelnikami.

W następnym numerze „Poradnika Bibliotekarza“ zamieścimy szczegółowy opis centralnie drukowanej karty katalogowej wraz z dalszymi informacjami w tej sprawie.

## KONKURS DLA BIBLIOTEKARZY

Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich i Wojewódzkie Biblioteki Publiczne w Szczecinie i Białogardzie w związku z akcją współzawodnictwa ogłaszają konkurs na temat:

### UDZIAŁ BIBLIOTEKARZA W BUDOWIE SOCJALIZMU

Celem Konkursu jest przygotowanie materiału, który mógłby posłużyć w przyszłości do opracowania tomiku „Biblioteczki Przodowników Pracy“, poświęconego pracy bibliotekarza.

Do konkursu stanąć może każdy bibliotekarz, biorący udział we współzawodnictwie pracy w bibliotekarstwie. Praca konkursowa winna mieć objętość nie mniejszą niż 6 stron znormalizowanego for-

matu papieru kancelaryjnego. Do pracy należy dołączyć zaświadczenie nadrzędnej placówki bibliotekarskiej, stwierdzające udział uczestnika konkursu we współzawodnictwie.

Udział w konkursie należy zgłosić Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej indywidualnie lub zbiorowo (z gminy względnie powiatu). Prace konkursowe kierować do Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Szczecinie wzgl. w Białogardzie z zaznaczeniem na kopercie „Konkurs“.

Termin nadsyłania prac konkursowych upływa dnia 31-go maja 1951 roku (decyduje data stempla pocztowego).

Za najlepsze prace przyznane zostaną nagrody:

I nagroda	zł 1.000.—
II „	„ 700.—
III „	„ 500.—
IV—VI „	po „ 100.—

oraz 10 nagród książkowych po 5 tomów każda.

Dla zorientowania uczestników konkursu w zakresie tematyki prac podajemy poniżej nie obowiązujące wskazówki, jakie zagadnienia należy uwzględnić w pracy konkursowej.

#### *Moje pierwsze spotkanie z książką.*

Moje środowisko społeczne; jaka to była książka; trudności jej zdobycia; utrwalone wrażenia z pierwszej lektury; stosunek do lektury książek dawniej i obecnie; korzyści odniesione z czytania; korzystanie z bibliotek; gromadzenie biblioteki własnej; inne wspomnienia.

*Co skierowało mnie do bibliotekarstwa i pierwsze kroki w tym zawodzie?*

Trudności napotkane w pierwszym okresie pracy; formy i kierunki samokształcenia; dodatnie i ujemne sylwetki współpracowników; kto i jakiej udzielił mi pomocy; zauważone objawy działalności wroga klasowego; ideowe i fachowe dojrzewianie do współzawodnictwa.

#### *Mój udział we współzawodnictwie.*

Jak je zorganizowałem; co przeczytałem o współzawodnictwie; jakie zastosowałem własne pomysły w zakresie m. in. propagandy książek, zwiększenia czytelnictwa, ozdobienia lokalu biblioteki, orga-

nizacji pracy; jakie są wyniki mej pracy; czy i jak moja praca wpłynęła na wzrost uświadomienia politycznego czytelników; czy i jak pomogłem czytelnikom w doskonaleniu się zawodowym.

*Jak wyobrażam sobie dalszy rozwój współzawodnictwa?*

Jak będą oddziaływał na otoczenie w obrębie biblioteki i w kręgu czytelników; wnioski z dotychczasowych doświadczeń ze współzawodnictwa bibliotekarskiego; nowe pomysły w zakresie realizacji akcji współzawodnictwa; jak oceniam cele i zadania współzawodnictwa na odcinku bibliotek.

## WŚRÓD KSIĄŻEK

MUSATOW A. *Stożary*. W-wa 1950 KiW s. 262.

Musatow urodził się w roku 1911 jako syn chłopa i całe swe dzieciństwo przepędził na wsi. Dzięki przemianom spowodowanym przez Wielką Rewolucję Październikową przed młodym chłopcem otwierają się nowe możliwości i mając lat 14 wstępuje do technikum pedagogicznego. Przez parę lat pracuje jako nauczyciel w wiejskiej szkole i w tym okresie zaczyna pisać. Pierwsze jego prace zwracają uwagę i Musatow zostaje wysłany na studia do Moskiewskiego Instytutu Redakcyjno-Wydawniczego. Po ukończeniu Instytutu porzuca zawód nauczyciela, zostaje korespondentem gazet i czasopism w Moskwie i jednocześnie zaczyna pisać powieści.

Ostatnio w tłumaczeniu na język polski ukazała się książka Musatowa dla starszych dzieci pt. „Stożary“, odznaczona trzecią Nagrodą Stalinowską za rok 1949.

Treść książki stanowią przeżycia kolektywu dziecięcego w jednym z kolchozów radzieckich w okresie wojny z Niemcami. Autor jak w kalejdoskopie przedstawia nam świat zabaw, kłopotów i zainteresowań grupy dzieci, biorącej żywy udział w życiu swego kolchozu i całego kraju. Główną myślą, która im przyświeca we wszystkich poczynaniach, jest pragnienie, aby stać się podobnymi do swych dzielnych ojców, walczących na froncie z nieprzyjacielem.

Musatow doskonale wykazał w swej książce, jak wielką rolę w wychowaniu młodzieży odgrywa organizacja pionierów i rozumne kierownictwo starszych.

Książka napisana z talentem. Żywa akcja, pełne napięcia sytuacje trzymają w stałym natężeniu uwagę czytelnika. Cały szereg pozytywnych postaci, przedstawionych z ogromnym realizmem, budzi chęć naśladowania. Książka winna być szeroko rozpowszechniona szczególnie wśród młodzieży harcerskiej, dla której stanowi doskonały wzór pracy członków organizacji dziecięcej.

Książka na poziom od 12 do 14 lat.

R. Ł.

## KRONIKA

Na życzenie i prośby czytelników wznawiamy dział „Kronika“ obejmujący wykaz artykułów treści ogólnej o literaturze i wybranych recenzji książek z czasopism. Wprowadzając ten dział w nr. 1 i 2—3 1949 r. prosiliśmy czytelników o wypowiedzenie się, który z dwu różnych układów tam podanych bardziej im odpowiada. (W Nr 1/1949 recenzje podaliśmy według wykazu czasopism, w Nr 2—3/1949 alfabetycznie wg autorów recenzowanych książek). Prośbę ponawiamy obecnie, gdyż pragniemy układowi tego działu nadać formę, która byłaby najłatwiejsza i najpraktyczniejsza dla korzystających z podanych recenzji.

### WAŻNIEJSZE RECENZJE I ARTYKUŁY OGÓLNE O LITERATURZE ZA OKRES OD 1.I do 15.II.1951 r.

#### *Artykuły ogólne \*)*

Adler E. Dzieła Lenina o Polsce. „Tryb. Ludu“ Nr 21 r. 1951 s. 4.

A. R. Pożyteczna działalność wydawnicza. (O bibliotekach wydawniczych istniejących przy dużych dziennikach i tygodnikach) „Nowa Kult.“ Nr 5/45 r. 1951 s. 9.

Gomolicki L. Gorki - publicysta. „Wies“ Nr 1 r. 1951 s. 3.

Infeld L. O Sergiuszu Wawilowie. „Tryb. Ludu“ Nr 39 r. 1951 s. 3.

„Książka i Wiedza“ w roku 1950. „Tryb. Ludu“ Nr 1 r. 1951.

Kwiecińska Z. W 125 rocznicę urodzin M. Sołtykowa-Szczedrina. „Tryb. Ludu“ Nr 31 r. 1951 s. 3.

Lasota G. O Nazimie Hikmecie. „Twórcz.“ Nr 2 r. 1951 s. 139—146.

Putrament J. Zadania literatury w okresie Planu 6-letniego i walki o pokój. „Twórcz.“ Nr 2 r. 1951 s. 72—107.

Szpakowicz A. Spuścizna literacka po Wielkim Leninie. „Tryb. Ludu“ Nr 21 r. 1951 s. 3.

Wyka K. Stefan Żeromski. Referat wygłoszony na akademii ku czci Żeromskiego. „Twórcz.“ Nr 1 r. 1951 s. 3—15.

#### *Recenzje*

Aragon L. Piękne dzielnice, rec. Mackiewicz W. „Nowa Kult.“ Nr 5(45) r. 1951 s. 8.

Arteniew S. Czarni niewolnicy U. S. A., rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 38 r. 1951 s. 6.

Bek A. Szosa Wołokołamska, rec. Flaszen L. „Życie Liter.“ Nr 1 r. 1951 s. 2.

Bielicki L. Towarzysze walki, „Tryb. Ludu“ Nr 45 r. 1951 s. 6.

Cathala J. 4 lata zwycięstw socjalizmu i obozu pokoju, „Nowa Kult.“ Nr 6(46) r. 1951 s. 4.

\*) Objaśnienie skrótów czasopism i dzienników: Nowa Kult. — Nowa Kultura; Tryb. Ludu — Trybuna Ludu; Twórcz. — Twórczość; Życie Liter. — Życie Literackie.

- Diderot D. Paradoks o aktorze i inne utwory, rec. Parvi J. „Nowa Kult.“ Nr 6(46) r. 1951 s. 4.
- Ejđus Ch. Japonia między wojnami, „Tryb. Ludu“ Nr 13 r. 1951 s. 6.
- Eluard P. Wybór wierszy, rec. Międzyrzecki A. „Twórcz.“ Nr 2 r. 1951 s. 153—156.
- Erenburg I. Burza, rec. Flaszen L. „Życie Liter.“ Nr 1 r. 1951 s. 2.
- Erenburg I. W obronie pokoju, rec. Niemirski E. „Wieś“ Nr 1 r. 1951 s. 3.
- Erpenbeck F. Spekulanci, rec. Groten-Sonecka E. „Nowa Kult.“ Nr 3(43) r. 1951 s. 6.
- Fadiejew A. Młoda gwardia, rec. Flaszen L. „Życie Liter.“ Nr 1 r. 1951 s. 2.
- Fast H. Ostatnia granica, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 1 r. 1951 s. 8.
- Herdegen L. O wierszach Arnolda Śluckiego. „Wieś“ Nr 4 r. 1951 s. 2.
- Igiszew W. Gwiazda nad kopalnią, rec. B. „Tryb. Ludu“ Nr 1 r. 1951 s. 8.
- Jaszuński G. Narodziny Chin Ludowych, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 38 r. 1951 s. 6.
- Jensen F. Chiny zwyciężają, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 38 r. 1951 s. 6.
- Jorga I. Huasipungo. Dławiące dzierzawy, rec. Grzeniewski L. „Nowa Kult.“ Nr 2(42) r. 1951 s. 8.
- Juracziński W. Rzeka ujarzmiona, rec. Dudziński B. „Nowa Kult.“ Nr 6(46) r. 1951 s. 11.
- Kedros A. Odeon, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 25 r. 1951 s. 4.
- Kopijajewa A. Towarzyszka Anna. „Tryb. Ludu“ Nr 44 r. 1951 s. 6.
- Korczak J. Trzy spotkania, rec. Kijowski A. „Życie Liter.“ Nr 1 r. 1951 s. 11.
- Krawczenko F. Rodzina Naliwajko, rec. b. d. „Nowa Kult.“ Nr 1(41) r. 1951 s. 11.
- Kurhanow O. Amerykanie w Japonii. „Tryb. Ludu“ Nr 13 r. 1951 s. 6.
- Marchwitz H. Moja młodość, rec. Witkowska A. „Wieś“ Nr 1 r. 1951 s. 7.
- Martel K. i Gronowski L. Józef Stalin — wódz obozu pokoju, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 38 r. 1951 s. 6.
- Moczalin O. Teoria rasowa w służbie amerykańskiego imperializmu, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 38 r. 1951 s. 6.
- Mołotow W. M. Zagadnienia polityki zagranicznej, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 25 r. 1951 s. 4.
- Morozow M. Szekspir, rec. Sowiński A. „Twórcz.“ Nr 1 r. 1951 s. 176—178.
- Niekrasow W. W okopach Stalingradu, rec. Flaszen L. „Życie Liter.“ Nr 1 r. 1951 s. 2.
- Okułow K. Wiktor Kurnatowski 1868—1912. „Tryb. Ludu“ Nr 24 r. 1951 s. 6.
- Olcha A. Most nad urwiskiem, rec. Lam A. „Twórcz.“ Nr 2 r. 1951 s. 156—162.
- Pawlenko P. Szczęście, rec. Rafałowska B. „Twórcz.“ Nr 1 r. 1951 s. 114—119.
- Petersen J. Nieznani przyjaciele, rec. b. d. „Nowa Kult.“ Nr 1(41) r. 1951 s. 11.
- Pierwiencew A. Koczubiej, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 33 r. 1951 s. 6.
- Pogan J. Na głodnym zagonie, rec. Niziarski E. „Nowa Kult.“ Nr 2(42) r. 1951 s. 9.

Polewoj B. Opowieść o prawdziwym człowieku, rec. Flaszen L. „Życie Liter.“ Nr 1 r. 1951 s. 2.

Prace J. W. Lenina w oddzielnych wydaniach. „Tryb. Ludu“ Nr 24 r. 1951 s. 6.

Rollands A. Zwycięski pochód Chin Ludowych, rec. S. „Tryb. Ludu“ Nr 38 r. 1951 s. 6.

Sasdi S. Pieśń życia, rec. Koźniewski K. „Nowa Kult.“ Nr 3(43) r. 1951 s. 7.

Stalin J. W. Dzieła tom 8, rec. Szpakowicz A. „Tryb. Ludu“ Nr 9 r. 1951 s. 3.

Tichanow M. Opowiadania leningradzkie, rec. Pollak K. „Nowa Kult.“ Nr 2(42) r. 1951 s. 11.

Zwieriew Z. Cudowne przemiany, rec. b. d. „Nowa Kult.“ Nr 1(41) r. 1951 s. 11.

Z. S. R. R. — kraj zwycięskiego socjalizmu. „Tryb. Ludu“ Nr 24 r. 1951 s. 6.

## LISTY Z TERENU

Powiat rzeszowski to jeden z nielicznych w Polsce, który nie posiada kolei żelaznej, zaś gmina Domaradz jest jego największą i najuboższą gminą. Ma ona siedem dużych gromad, a wszystkie rozbudowane w ten sposób, że domy porozrzucane są na stokach gór. Mała ilość i zły stan dróg stwarzają wielkie trudności przy korzystaniu z ośrodków oświaty i kultury, w organizowaniu wszelkich zebrań i uroczystości. Aby umożliwić mieszkańcom wypożyczanie książek, utworzono w gminie aż dziesięć punktów bibliotecznych. Mimo to nie raz ludziska do biblioteki mają po kilka kilometrów.

Czy wobec tak trudnych warunków mieszkańcy gminy korzystają z biblioteki i jak z niej korzystają?

Największą frekwencją cieszy się punkt Domaradz - Miasteczko, który też posiada aż 189 czytelników — najmniej czytelników ma punkt Domaradz - Żałyte, gdyż zaledwie 42. Przeciętna liczba czytelników przypadająca na jeden punkt wynosi 100.

Kiedy odbywa się wypożyczanie książek?

W zasadzie we wszystkich punktach w niedzielę, ale w praktyce o każdej porze. Jak to może być? Tak się złożyło, że biblioteki punktowe są albo w prywatnym mieszkaniu bibliotekarza, albo bibliotekarz mieszka obok biblioteki i nie było dotychczas wypadku, aby odmówił wypożyczenia książki niezależnie od tego kiedy się po nią do niego zwrócono. Chociaż w sprawozdaniach miesięcznych zaznacza się, że było 5 czy 12 dni otwarcia biblioteki to w istocie książki wypożyczane były codziennie. Jedna z bibliotekarek opowiada: „Gdy-

bym wypożyczała książki dwa razy w tygodniu moja izdebka nie pomieściłaby ludzi“.

Kto pożycza książki, kto je czyta i kiedy jest największa frekwencja?

Pożyczają ci, którzy mają najłatwiejsze dojście do biblioteki, a czyta cała rodzina: każdy sobie lub jeden głośno dla wszystkich. Lecz na tym nie koniec. Czytają również sąsiedzi nieraz z dwóch, a czasem i trzech domów. Śmiało można powiedzieć, że na jednego zapisanego czytelnika przypada pięciu czytających. Czy to jest dozwolone? A czy może być inaczej? Frekwencja jest zawsze jednako-  
wa. Wprawdzie stali mieszkańcy więcej czytają zimą, ale latem przy-  
bywają ci, którzy są na wakacjach i wczasach. Na punktach nie ma  
książki nieczytanej.

Jakie są trudności w pracy?

Przede wszystkim brak lokalu i sprzętu. Często liche, zimne i ciemne pomieszczenie uniemożliwia przeprowadzenie swobodnej pogadanki z czytelnikiem, utrudniając bibliotekarzowi poznanie tego ostatniego i pokierowanie jego czytelnictwem.

Czy czytelnicy zwracają książki?

W zasadzie tak. Jednak trafiają się tacy, którzy przetrzymują je bardzo długo, lub zabierają ze sobą w świat. Niestety robią to najczęściej pracownicy umysłowi. Kaucji się nie pobiera ani żadnych opłat. Wszak celem bibliotek jest upowszechnienie książki i nic nie powinno tamować do niej dostępu. Mimo to dobrze byłoby, gdyby Gminna Rada Narodowa wezwała takiego dłużnika do siebie lub Mi-  
licja Obywatelska na wniosek bibliotekarza udzieliła pomocy w pew-  
nych wypadkach.

W następnym liście, jeśli zechcecie, napiszę o pracy naszych lu-  
dzi poza biblioteką.

*Franciszek Goszyła, Domaradze, pow. Rzeszów.*

## ODPOWIEDZI REDAKCJI

*Barbara Januszewska, Jędrzejów.* Przesyłamy interesujące Was Ko-  
leżanko szczegóły w sprawie współzawodnictwa w bibliotekach woje-  
wództwa warszawskiego: 1) liczba 18.374 to liczba czytelników całego po-  
wiatu pułtuskiego czyli bibliotek miejskich, gminnych i punktów biblio-  
tecznych; 2) Biblioteka Miejska w Pułtuskach zatrudnia jednego pracowni-  
ka i punkt biblioteczny także jednego; 3) Biblioteka Miejska otwarta jest  
codziennie: 3½ godziny — obsługa czytelników, 3½ godziny — praca we-

wewnętrzna; 4) wieczory dyskusyjne odbywają się w dni powszednie w godzinach od 17 do 20-tej.

*Anna Piórkowska — Kierowniczka biblioteki miejskiej w Ustce.* Całkowicie zgadzamy się, że ciągłe okładanie książek w bibliotece spowodowane niszczeniem papieru okładkowego przez czytelników, jest wielkim kłopotem dla bibliotekarza i zabiera mu wiele czasu. To też bardzo podobał się nam projekt Koleżanki wykonania specjalnych kopert z kolorowego papieru czy taniego materiału. Koperty takie ułatwiłyby utrzymanie w czystości wypożyczonych książek. Projekt Wasz oddamy do oceny Spółdzielni Pracy, prosząc jednocześnie o kalkulację i podanie kosztów takiej koperty. Prosimy więc uzbroić się w cierpliwość i poczekać wraz z nami na wyniki tej oceny. Niezależnie od tego prosimy Was, jak i wszystkich czytelników czytających tę notatkę, o nadsyłanie nam wszelkich projektów ułatwiających bibliotekarzowi pracę zarówno w zakresie technicznego opracowania księgozbioru, urządzenia biblioteki, jak w zakresie form pracy z czytelnikiem. Wszystkie te pomysły racjonalizatorskie będziemy zamieszczać w Poradniku, jak również służyć, w zakresie naszych możliwości, pomocą w ich realizowaniu.

## INFORMATOR

### DRUKI i POMOCE BIBLIOTECZNE

Składnica Druków Związku Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich wykonywać będzie zamówienia na druki biblioteczne zgłoszone przed 1 kwietnia bieżącego roku. Po tym terminie Składnica Druków ulega likwidacji, a zaopatrywanie wszystkich bibliotek w druki biblioteczne przejmują całkowicie PZWS za pośrednictwem oddziałów Domu Książki.

Adresy oddziałów Domu Książki podane były w Nr 1/1951 „Poradnika Bibliotekarza”. Ostatnio miały miejsce następujące zmiany adresów niektórych oddziałów, a mianowicie:

Kraków — Wiślna 3

Łódź — Piotrkowska 149

Lublin — Krakowskie Przedmieście 5

Olsztyn — Stalina 35

### DATY i WYDARZENIA

Podajemy wykaz ważniejszych dat do wykorzystania w pracy bibliotecznej w miesiącu kwietniu:

3.IV.1849 — Zmarł Juliusz Słowacki.

14.IV. — Narodowe święto Republiki Hiszpanii. Dzień solidarności z walczącą młodzieżą Republiki Hiszpanii.

16.IV.1945 — II Armia W. P. sforsowała Odrę i Nysę.

19.IV.1943 — Wybuch powstania w getcie warszawskim.

19.IV.1882 — Zmarł Karol Darwin, twórca teorii ewolucji.

21.IV.1945 — Podpisanie układu o przyjaźni i wzajemnej pomocy między Polską a ZSRR.

22.IV.1870 — Urodził się W. I. Lenin.

23.IV.1616 — Zmarł genialny dramaturg angielski Szekspir.

---

*Redaguje: Komitet Redakcyjny.*

*Wydawca: Związek Bibliotekarzy i Archiwistów Polskich.*

*Adres redakcji i administracji: Warszawa, Koszykowa 26.*

*Warunki prenumeraty: półrocznie 5 zł; rocznie 9 zł. Cena n-ru 90 gr.*

*Warunki prenumeraty zbiorowej do uzgodnienia z administracją.*

---

*Drukarnia Miejska, Klonowa 18. Dyp. 486—15.3.51—2-B-16351—20.000 egz.*